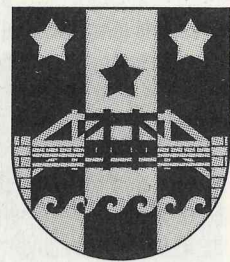

Mazsalacietis

«Liesmas» pielikums

2009. gada 11. aprīlī

Liieldienas Austra Graša stilā

Liieldienas Austra Graša sētā jau vairākus gadus tiek svinētas pēc zināmas un labi pārbaudītas shēmas.

Ciemiņi sabrauc jau piektdienas vakarā vai sestdien – šogad tie būs folkloras kopa «Vilkači» no Rīgas un folkloras kopas «Rāmsalaca» ļaudis ar savām ģimenēm, bērniem. Pa dienu ikviens iet ārā lasīt dabā olu krāsojamo materiālu – sūnas, lapiņas, zāles stiebrus. Sīpolu mizas, saprotams, katram ir jau kultītē līdzī.

Kad viss sameklēts, pēcpusdienā var iet vaļā lielā olu krāsošana – un jāpiedalās ir visiem bez izņēmuma! Parasti kopīgi arī kaut ko cep – pīrāgus, sklandraušus – ko nu kuro gadu izdomā.

Mājastēvs jau labu brīdi atpakaļ bērzā ir ieurbis sulas – un vakara mielasts sanāk varens!

Vēlāk vakarā tiek dziedātas dziesmas – «Vilkači» mācīs savas, «Rāmsalaca» – savējās, un tā dziesmu pa dziesmai teju vai visu nakti! Daži guļēt neaiziet nemaz, daži uz pāris stundām nolūst, bet agri no rīta, ap pulksten pieciem, ikviens tiek modināts augšā, lai ietu saukt putnus mājās no siltām zemēm. Putni tiek saukti skaļi – ikviens atrod kādu sitamo instrumentu – bungas, katlus un koka karotes, kalu vākus u.tml. lietas. Tā trokšņodami visi noiet līdz Skaņā kalna virsotnei, kur tad arī vēl nodzied kādas dziesmas – šogad tās būšot lībiešu. Arī tradīcija mest no klints lejā no koka zariem darinātas bultas, šautras, lai atbaidītu ļauno, esot lībiešu.

Pēc putnu saukšanas līdz pulksten vienpadsmitiem vēl varot mazliet pasnaust, bet tad jau arī sākas garās brokastis – uz galda tiek salikti visi ciemakukuļi, krāsotās olas, ar kurām tad iet vaļā sišanās. Vēlāk dodas ārā šūpoties. Arī šūpošanās ir obligāta visiem – lai veicinātu auglību. Šūpojoties arī tiek dziedātas dziesmas.

Tad sākas olu un dažādas citādas spēles. Piemēram, ripu sišana. To spēlē šādi – apaļu blūķīti sazāgē ripās, kuras komandās ar koka nūju ripina vārtos. Ripai obligāti jāripo! Tāds kā lauka hokejs sanākot. Vēl met pakavu uz dzelzs stieņa un spēlē senas, bet ne mazāk jautras spēles. Austris Grasis stāsta, ka katru gadu jaunas spēles nākot klāt, tā ka esot ko darīt līdz pat vēlai pēcpusdienai.

Jāpiebilst, ka jautro Liieldienu svinētāju pulciņu svētdienas pēcpusdienā no trijiem varēs dzirdēt pilsētā pie muzeja, kur folkloras kopas dziedādama iešūpos Liieldienas.

Vakarā notiek vēl kāda izdarība – pantagas cepšana. Tā jādarot puišiem un meitām atsevišķi. Pantagu taisa no sakultas olas, kuru pēc tam ēd tāpat, gabalos sadalītu no pannas.

Liieldienu svinēšana tiks pabeigta ar ugunskurū, kurā esot noteikti kas jāziedo. Parasti tajā met maizi, alu un vēl kaut ko – sieru, medu, lai saldāka dzīvošana.

Austris Grasis stāsta, ka šūpošanās notiekot visas trīs Liieldienu dienas, bet trešās dienas vakarā gan obligāti lielās Liieldienu šūpoles jāņem nost. Ticējums vēstot, ka pēc tam tur šūpojoties raganas, Austris gan to vairāk skaidro ar drošības faktoru – ikvienai lietai taču ir kāds «derīguma termiņš».

Tā Liieldienas svinēs Gendertos. Bet kā tās tiks svinētas tavā mājā? Atkaksti! Interesantākie Liieldienu stāsti tiks publicēti «Mazsalacietī»!

ILZE MITĀNE

Dārzs tevi sauc!

PAVASARIS DĀRZĀ VIENMĒR IR IEDVESMOJOŠS.

– Dārzā krīze nevar un nedrīkst būt! Tas ir tik vienkārši – ja nav darba, bet pie mājas ir zemes plekītis, tad tā ir jūsu darba vieta, un tajā mēs ļoti daudz ko varam padarīt: ne tikai skaistumam, bet arī labumam, — tā dārdārzniece Zenta Skrastiņa.

Pēdējā marta dienā Mazsalacas kultūras centrā ar lekciju «Ko darīsim pavasarī?» uzstājās dārdārzniece Zenta Skrastiņa no Burtniekiem. Viņa pie klausītājiem vērsās ar tīri praktiskām lietām: ko varam darīt dārzā jau tagad, ko mazliet vēlāk. Zentas Skrastiņas mūžam optimistiskais tonis un enerģija, ar kādu gan jaunās, gan arī jau gadiem pārbaudītās idejas un vērtības tika pasniegtas, klātesošos pavisam noteikti sapurināja un palīdzēja atgriezties no ziemas miega. Kādu, iespējams, arī pārliecināja, ka šogad pilnīgi noteikti jārealizē savs lielais vai mazais dārza sapņi.

Zenta Skrastiņa stāsta, ka pirms dažiem gadiem, konsultējot jauno privātmāju īpašniekus, bijusi tendence – puķudobes un zālienu – jā, bet «praktiskā labuma» dobītes – burkāniem, gurķiem, kartupeļiem u.c. dārzeņiem – neviens nesot gribējis. Bet kas tad ir vēl praktiskāk un veselīgāk, kā, pulcējoties ap ugunsкура vietu pie deģiņām, pastiept vien roku, lai klāt piegrauztu svaiņu dillī, lociņu, salāta lapu vai gurķīti? Viņa uzskata, ka šis laiks mūs noliks pa vietām un ka tas ir tikai veselīgi.

Kad dārzs tikai mostas

Ko var iesākt dārzā, kad tur vēl slapijš? Zenta Skrastiņa mudināja, ka tieši pašlaik ir vispiemērotākais brīdis koku un krūmu zaru apzāģēšanai, kā arī dzīvžoga cirpšanai. Tika doti padomi, kā bez profesionāļa palīdzības veiksmīgi izretināt ābeļu u.c. augļu koku zarus, kā ar vienkāršas zaru reti-

nāšanas palīdzību ogulājiem iegūt lielas un sulīgas ogas; vēl citas noderīgas lietas.

Dzīvžoga frizēšanas nedēļa

– Pagājušajā vasarā biju sakoptāko māju vērtēšanas komisijā Mazsalacā. Komisijai braukājot krustu šķērsu pa Mazsalacu, īpaši kā *ne-mazsalacietei* man ļoti dūrās acīs Mazsalacas privātmāju nekoptie dzīvžogi. Mājas tajos burtiski ir ieaugušas! Neatkarīgi no tā, kāds ir šis dzīvžogs – jasmīnu, ceriņu, skujeņu vai no kādiem citiem augiem, visi ir auguši savā vaļā. Nav jau arī teikts, ka dzīvžogs ir jācērp uz centimetru – stingrās formās un līnijās, bet, vienkārši apfrizējot garākos «uz āru lecošos» zarus un arī augstumā, dzīvžogs iegūst stingrāku formu, ir biežāks un līdz ar to visai ielas mala izskatās sakoptāka un skaistāka. Galu galā – dzīvžogu jau redz pirmo un bieži vien – arī kā vienīgo, jo skaistās puķes parasti ir aiz tā. Tā nu sanāk, ka, pateicoties šīm zaļajām sētām, Mazsalacas seja izskatās vai nu sakopta, vai nesakopta. Manuprāt, šādu dzīvžogu cirpšanas tūri vai nedēļu – to jums vajadzētu reklamēt pa visu Mazsalacu un uzsākt jau tūlī.

Pirmās puķes jāpabaro!

– Ko darīt, kad dārzu sniegs veiksmīgi atstājis? Mēslojiet pirmās pavasara puķes!

Visi mazie «šņibīši», kas izlīduši no zemes, būtu jāmēslo ar slāpekli, jo tas rudens un pavasara ūdeņos ļoti izskalojas. Pašlaik pavasarī jā mēslo arī istabas puķes, jo bez mēslošanas tādi vārguļi vien sanākot.

Stāstīts tika arī par pavasara romantiku – izdiedzētajiem tomātiņiem u.c. augiem uz palodzes – nevajagot steigties tos sēt pārlieku agri, īpaši, ja ziema negrib atkāpties, kā šogad.

Dārdārzniece demonstrēja veselu ideju gūzmu – kā pārvērst garlaicīgu dārzeņu dobi aizraujošā

krāsu un formu izrādē, kā un kur visveiksmīgāk stādīt garšaugus, lai tie allaž būtu pa rokai, idejas dārzam, puķudobēm, acīm patīkama dārza interjera izveidei, bērnu jautrībai, kā uzmeistarot dabīgu, lētu un dekoratīvu sētu pašu rokām...

Zenta Skrastiņa:

– Ja kādam pašlaik nav darba vai arī oficiālais darbs ir mazāk nekā agrāk – nu nesēdēt, rokas klēpī salikuši, un nevaidsiet – man nekā nav, es neko nevaru! Metieties iekšā savā dārzā, un jūs redzēsiet – jūs būsiat noderīgs gan savai ģimenei, gan arī dārzs jums par to vasarā un rudenī atmaksās bagātīgi.

Ko viņa ieteiktu uzlabot Mazsalacā?

– Ja katra māja sevi apkops, tad jau uzlabojums kopumā būs acīm redzams, jo visa Mazsalaca sastāv lielākoties no privātmājām. Par maz ir centra apstādījumu un puķu! Zālieni ir, bet būtu kaut vai viena kārtīga flokšu dobe vai kādas citas vienkāršas puķes – nevajag jau aizrauties ar nez kādām eksotikām vai dārgām puķēm! Vienkārši trūkst krāsainības! Iebraucot Mazsalacā, pie kultūras centra vēl ir kādas puķu kastes, stādījumi, bet tālāk vairs nav it nekā. Ja nu vienīgi pie «Mika», kur redzams diezgan glīts iekšpagalms, puķes. Arī veikalā īpašnieki neko daudz nepiedomā par savu logu un durvju priekšpuses noformējumu. Noteikti baidās, ka postīs un sabojās, bet dārdāznieks tā nekad nedrīkst domāt. Nu sabojās, bet vai tāpēc mēs nekad vairs neko nedarīsim? Protams, nosāp sirds, bet galīgi nedarīt arī nevar. Drīzāk jādomā viltīgāk – vai nu jāpaceļ augstāk, vai kastes masīvākas jāuztaisa. Zelta vērts ir teiciens: jo kāda vieta labāk kopta, jo lielāka ļaužu cienība pret to.

Ticu, ka šogad viss *nolaidīsies uz zemes* (arī puķu cenas līdz ar to!), tāpēc nebaidīsimies no krīzes un nevainosim to visās likstās, bet labāk darbosimies!

LIELDIENU LAIKĀ

Sestdien, 11. aprīlī, plkst. 10.00 – 12.00 MAP telpās Mazsalacas vidusskolā biedrība MAP ielūdz lielus un mazus mazsalacietes uz PAVASARA RADOŠAJĀM DARBĪNĪCĀM - PUTNU BŪRU GATAVOŠĀNU UN PUĶUPODU APGLEZNOŠĀNU (līdzīgi jāņem āmuri un lietoti vai jauni māla puķu podiņi).

12. aprīlī no plkst. 8.00 Rūjienas ielā LIELDIENU GADATIRGUS! Aicina pirkt un pārdot gribētājus.

Kad visapkārt stāv pūkaini pakalni, rudzu zāle

griež savu zaļo asnu sprogū, pār visiem apvārsniem spīd pavasara apskaidrība un saules rieti spoguļojas palu ūdeņos, klāt LIELDIENAS! Iešūposim tās **12. aprīlī pulksten 15.00** Mazsalacā pie muzeja kopā ar folkloras kopām «Vilkači» un «Rāmsalaca».

LIELDIENU LAIKA DIEVKALPOJUMI:

* Mazsalacas baptistu draudzē Liieldienu dievkalpojums **12.aprīlī plkst. 11:00** Internetā: <http://mbd.tunt.lv/>

* Mazsalacas Sv. Annas baznīcā **11. aprīlī plkst. 22.30** (sestdiena) **Nakts vigīlija**

12.aprīlī plkst. 7.00 (svētdiena) **Liieldienu dievkalpojums.** Pēc dievkalpojuma – kopīgas brokastis. Aicinām paņemt līdzī arī savus groziņus!

* Mazsalacas septītās dienas adventistu draudzē Liieldienu dievkalpojums **11. aprīlī plkst. 10.30**

* Romas katoļu draudzes Liieldienu svētā mise **12. aprīlī Sv. Annas baznīcā plkst.12.00**

Skolēnu panākumi

Pavasaris ir arī pārskatu laiks. Pa ziemu iemācīto nu laiks atrādīt un sevi pierādīt skatēs, sacensībās un citur. Līdz šim mūsējiem veicies lieliski.

Rajona tautisko deju skatē

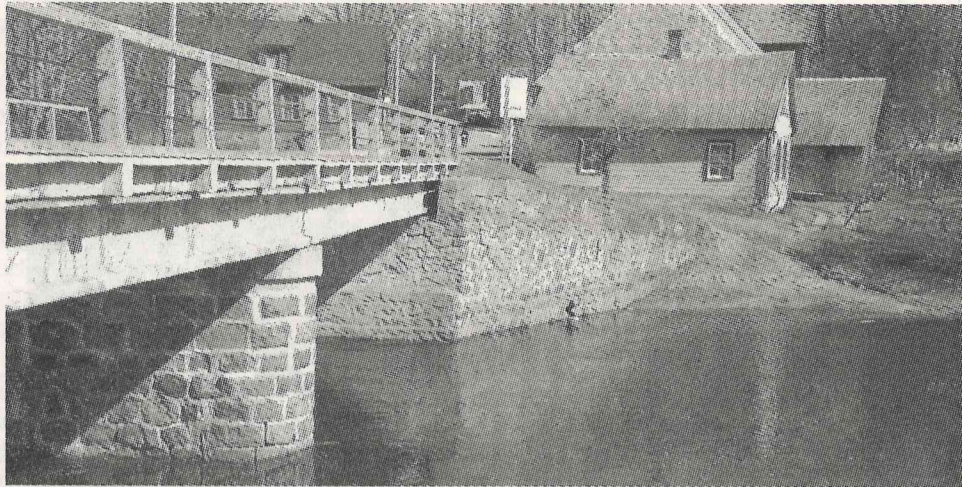
5., 6. kl. deju kolektīvam 1. pakāpe,
3., 4. kl. deju kolektīvam 1. pakāpe,

1., 2. klašu deju kolektīviem 2. pakāpe, vadītāja Aija Vidovska.

Mazsalacas vidusskolas volejbola komandai 11. vieta «Lāses kausa 2009» republikas finālā, treneris Mārtiņš Seimans.

Skolas pūtēju orķestrim 1. pakāpes diploms Vidzemes novada pūtēju orķestru skatē, diriģents Sandris Dubovs.

Lielā talka

18. aprīlī sakopsim Mazsalacu, bet 19. aprīlī parūpēsimies par Salacas tīrību.

18. aprīlī no plkst.10 visā Latvijā un arī Mazsalacā notiks vides sakopšanas akcija – Lielās talkas diena, kad ikviens mazsalacietis ir aicināts pievienoties spordināt un sakopt to vidi, kurā paši dzīvojam.

Pirmā Lielā talka tika noorganizēta 2008. gada 13. septembrī Latvijas 90. dzimšanas dienas rīkoto pašākumu ietvaros. Idejas autore ir rakstniece Anna Žigure, bet organizatori – projekts «Pēdas», Latvijas Pašvaldību savienība un domu biedru grupa «Tīriem mežiem» sadarbībā ar valsts institūcijām.

Pilsētas mērs Ojārs Bekers:

— Pulcēšanās talkas dienā tāpat kā iepriekšējās reizēs – desmitos no rīta pie domes. Cim-

du pāri un maisi, kā arī sakopšanas teritorijas tiks iedalītas talkas dienā. Jau tagad ir zināmas dažas sakopjamās teritorijas: atkritumi tiks vākti bijušās stacijas apkārtnē un tai piegulošajā mežā (Purīnā), Kungu celiņos, Draudzības plāviņā, Igaunų kapos, Komunāru kapu teritorijā.

Strādāts tiks aptuveni trīsarpus, četras stundas. Pēc talkas visiem talciniekiem tiek solīts ugunskurs ar nelielu pikniku mazajā estrādītē zem muzeja.

Akcijā piedalās arī firma ZAAO, kas apsolījusi savākt atkritumu maisus un aiztransportēt.

Savukārt 19. aprīlī visi makšķernieki tiek aicināti uz upes sakopšanas talku, kur tiks strādāts ar maisiem un laivām, savācot atkritumus gar Salacas krastu.

Ar skatu nākotnē

— Lai uzkāptu augstākā kalnā, vispirms atkal jāšķerso ieleja, — saka Mazsalacas vidusskolas 1992. gada absolvents Ivo Ālmanis.

Straujiem soļiem tuvojas mācību gada beigas. Vēl tikai pāris mēnešu, un 12. klases skolēni «aizlidīs» kur nu kurais. Citam nākotnes mērķis jau cieši nosprausts, tomēr daudzi vēl svārstās, nespējami izlemēt – ko es īsti gribu, ko darīšu tālāk?

Lai kaut mazliet palīdzētu, uzmundrinātu un iedvesmotu savus jauniešus turpmākajam, Mazsalacas vidusskolā marta izskaņā 9.-12. klašu skolēniem un skolotājiem tika organizēta jauka atkalredzēšanās ar sešiem skolas absolventiem. Daži no viņiem skolu beiguši pavisam nesen, kādam kopš pēdējā zvana pagājis krietns laiks spriedis, tomēr visiem bija arī kas kopīgs: par sevi pārliecināti, mērķtiecīgi un ar Mazsalacas vidusskolas diplomu, kas kalpojis kā pozitīvs atspēriena punkts tālākai izaugsmei un karjerai.

Tikšanās ritēja jaukā, neforemālā gaisotnē, absolventi dalījās pieredzē par profesijas izvēli, stāstīja, kāda izskatās viņu ikdienas darbā, kas ir viņu profesijas jaukā kā grūtākās puses, kā arī neskopojās ar dažādiem padomiem un iedrošinājumu nākamajiem studentiem.

Vidusskolas jaunieši varēja iepazīties ar vairākiem Mazsalacas vidusskolas absolventiem. Ingūna Lubaua (1985. g. absolvente) beigusi Rīgas Stradiņa universitāti (Medicīnas institūtu), ir bērnu kardioloģe, Guna Ķibere (1986.g.) beigusi LU Ģeogrāfijas fakultāti, ir Rūjienas TIC vadītāja, banku norēķina karšu sistēmas speciālists Ivo Ālmanis (1992.g.) beidzis LU Fizikas un matemātikas fakultāti, Mikus Pētersons (2005.g.) — Policijas koledžu. Kaspars Majors (2006.g.) studē Rīgas Ekonomikas augstskolā, Kristiāna Tauvēna (2008.g.) — Banku augstskolā. Mazsalacas vidusskolu beigušas un pedagoga profesiju izvēlušās skolotājas Daiga Urbanoviča (1979.g.) un Iveta Jātniece (1983.g.).

— Kas mēģina, tas nezaudē. Ieguvēji ir tie, kas

dara darbu un meklē to. Zaudētāji ir tie, kas gaida, lai maizi un ūdeni ieliek klēpī, — tā savā prezentācijā teica Guna Ķibere.

Mazsalacas vidusskolas direktore Inese Bērziņa stāsta, ka šādi karjeras izvēles pasākumi skolā notiekot apmēram reizi divos gados, bet, tuvojoties skolas 90 gadu jubilejai augustā, kā arī skolēnu pozitīvo atsauksmju dēļ vēl viena šāda tikšanās notiks jau maijā.

Kādas bija galvenās atziņas šajā vakarā?

Nadežda Ignase, 12. klases skolniece:

— Kā jau absolventi teica – vidusskolas laiks ļoti ātri paskrēja. Kad sāku mācīties 10. klasē, bija sajūta, ka vēl ir daudz laika, lai paspētu izdomāt, ko darīšu pēc vidusskolas, bet nu patiešām ir pēdējais brīdis, lai izlemtu, ar ko es saistīšu savu nākotni. Patiesībā man bija doma studēt medicīnu, bet, kā jau Ingūna Lubaua šovakar teica – viena no pārbaudēm ir došanās uz morgu, bet asins un asi priekšmeti ir tas, no kā es baidos. Patiesībā viņas teiktā mani ļoti iespaidoja, un nu sāku domāt, ka diez vai medicīna būs tā īstā izvēle. Gribētu paņemt gadu brīvu pēc skolas, lai kārtīgi visu apdomātu un saprastu, ko tad īsti vēlos.

Agnese Perse, 12. klases skolniece:

— Arī es vēl neesmu izlēmusi, ko studēt – man ir ļoti daudzpusīgas intereses. Arī mani saista medicīnas darbs, patiktu strādāt par skolotāju, vetārsti... Kad es sēžu pie tā garā arodu saraksta un man vajag atzīmēt, ko es gribētu darīt, saprotu, ka man patīk viss! Es pat varētu sēdēt pie rakstāmgalda un būt grāmatvede! Nākamajiem vidusskolēniem gribētu ieteikt jau laikus izdomāt, ko gribētu darīt nākotnē, un vidusskolā par to interesēties vairāk, lai nesanāk tā, ka kaut kas ir izlaists vai neesi tik kārtīgi mācījies, bet beigās saproti, ka tieši tas tev būtu bijis visnoderīgākais.

Šis vakars man ļoti patika – domāju, ja citiem klasesbiedriem būtu bijis priekšstats par to, kas te būs, daudz vairāk būtu atnākuši. Liels paldies tiem, kas šo pasākumu organizēja!

Mazsalacas novada florbola svētki

1.daļa - «Vimbass kausis» – 2009.

28.martā Mazsalacas novada florbola entuziasti bija sapulcējušies Matīšu sporta zālē, lai savstarpējā piecu komandu turnīrā samērotos spēkiem un noskaidrotu 2009.gada spēcīgāko florbola komandu Mazsalacā. Jau otro gadu notiekošais «Vimbass kausis» bija reāls apliecinājums pieaugošajai florbola popularitātei Mazsalacas novadā. Pagājušajā gadā pasākumam bija eksperimentā raksturs, turnīrā piedalījās ne tikai vietējie spēlētāji, bet arī viena viesu komanda, un spēku samērs

komandām bija diezgan atšķirīgs, bet šogad jau viss bija pa istam, 99.99% vietējie florbolisti komandās un abās fināla cīņās uzvarētājs tika noskaidrots tikai ar pēdējās soda metienu palīdzību.

Turnīrā dalību bija pieteikušas šādas komandas: «**Vimba**» – Raivo Dinsbergs, Ivars Kaužēns, Jānis Kaužēns, Rūdolfs Penka, Oskars Lakstīgala, Intars Āboliņš. «**Pipari**» – Toms Riekstiņš, Rihards Asarītis, Artūrs Mažānovs, Druvis Ruciņš, Edgars Valdmanis, Mārtiņš Līdācis. «**Mazā Vimba**» – Ro-

lands Kanapolis, Krišs Rozenbergs, Dāvis Egle, Roberts Veide, Oskars Betaks. «**MZ Veterāni**» – Dainis Jostsons, Miervaldis Asarītis, Jānis Jātnieks, Andris Sirmulis, Ralfs Švāgers, Ivars Šmits, Igors Korņejevs. «**Bez nosaukuma**» – Rinalds Biezais, Mārtiņš Ceblis, Artūrs Reinholds, Rolands Gaugers, Anna Luste, Mārtiņš Šmits, Kaspars Spricis, Jānis Šmits. Tā kā nebija ieradies viens vārtsargs un vārtsargu visām komandām nepietika, tad esošie – Andris Brokāns, Gatis Viksna, Krišjānis Penka un Ilga Jēkabsons tika salozēti pa spēlēm.

Cīņas notika viena apļa formātā, un finālā par pirmo vietu sacentās «Vimba» un «Pipari». Spēles pamatlaiks beidzās 2:2, bet soda metienu sērijā ar vienu vārtu pārsvaru uzvarēja «Vimba» un jau otro gadu pēc kārtas kļuva par turnīra uzvarētājiem. Spēlē par trešo vietu tikās «Mazā Vimba» ar «MZ Veterāniem». Identiskā scenārijā ar soda metienu iegūtu vienu vārtu pārsvaru uzvarēja un trešo vietu izcīnīja «Mazā Vimba».

Nobeigums 4. lpp.

Man ir jaunas idejas!

Mazsalacieši Rozmariju Bārsdeli iepazīnuši vairāku gadu garumā — kopš Bārsdeļu ģimene pārcēlās uz šejieni. Baznīcas ielas 20a nama iemītnieki zina, ka sirmā kundze joprojām nodarbojas ar keramiku — spītēdama saviem astoņiem gadu desmitiem un izsūtījumā iedragātās veselības likstām. Viņa ir kā mūsu mājas garīgais rādītājs: visur tikai gaišais, pat tad, ja aizeju pie viņas ar savu melno sāpi, — tā kaimiņiene Nellija Nurmika.

Valmieras pagasta iedzīvotāji, kuru likteņus arī liekusi Sibīrijā, jau ceturto reizi marta nogalē Rozmariju gaida ciemos ar jaunu darbu izstādi — kas pa ziemu sastrādāts. Pērn bija arī ziņējumi, šopavasār Valmieras pagasta kultūras namā lielākoties izstādīti keramikas darbi — māla figūriņas uz tonēta fona. Nakts pieguļā — zirgi, mēnesnīca, ugunskurs; senlatviešu kara spēles; *mēs bijām div māsīņas; čučī, guli, līgaviņa...* Tā ir vēsts par latviešu senatni, no kuras ņemts tikai gaišais, cildenais vai viegli humoristiskais: *patī lēca kamanās*. Un iepretim — kontrasts starp pavasara atnākšanu un skaudro

1949. gada 25. martu.

Rozmarijas sāpju ceļš sācies vēl agrāk — 1941. gada jūnijā. Viņas apbrīnojams liktenis Sibīrijā un Latvijā ieinteresējis kinodokumentālistus, un šopavasār jau vairākas reizes Mazsalacā pabijusi producenta Bruno Aščuka filmēšanas grupa, kurā strādā arī rakstniece Nora Ikstena. Pēc televīzijas pasūtījuma top dokumentāla filma par latviešiem, kuri pat izsūtījumā Tālajos Ziemeļos atraduši spēku nodarboties ar mākslu. Kino puiši klausījušies Rozmarijas dzīves stāstā, pētījuši agrāko gadu albumus, filmējuši piemiņas akmeni Sniedzēnu kalnā un kopā ar viņu pabijusi Rīgas stacijā, — iespējams, dosies arī uz Kurzemi. Filma gan top lēni un šogad diez vai tiks pabeigta ierobežotā finansējuma dēļ, bet uzņemšanas grupa cenšoties izmantot gaišo pavasara laiku.

Bet kā tad ar darbiem? Rozmarija Bārsdele bilst: māls ir niķīgs un nepaklausīgs, tādēļ grūti strādāt, acis vairs labi nerāda, bet man ir jaunas idejas — atsākšu atkal grafikā!

ANTRA LĀCE

GAIŠS BRĪDIS. Sakopta un eleganta, Rozmarija Bārsdele pieņem Mazsalacas mēra apsveikumu izstādes atklāšanā, uz ko ieradusies vesela mazsalaciešu delegācija.

Alekseja Koziņeca foto

Bez pagātnes nav nākotnes

Konstantīns Pēkšēns — mazzalacietis

Konstantīns Pēkšēns dzimis 1859. gada 8. martā Mazsalacas pagasta Nuķa Pēkšēnos, bet jau zēna gados pārcēlies uz Rīgu. 1884. gadā beidzis Rīgas Politehnikuma arhitektūras nodaļu, kādu laiku strādājis pie J. Baumaņa, bet 1886. gadā atvēris savu būvbiroju. Sākotnēji K. Pēkšēns turpināja eklektisma tradīcijas, kas vērojamas gan viņa tālaika celtajos namos, gan arī lielākās sabiedriskās celtnēs (piemēram, Pavasara biedrības 1886. gadā celtā ēka, vēlāk pazīstama kā kultūras nams «Draudzība»).

19. gs. beigās un 20. gs. sākumā K. Pēkšēns izvērsa plašu un aktīvu arhitekta praksi, vienlaikus meklējot ceļus būvniecības līmeņa celšanai un arhitektonisko formu jaunizveidei. Viņš bija viens no pazīstamākajiem to laiku arhitektiem Latvijā, kas pieslēgās jaunās arhitektūras racionalistiskajam virzienam. Tāpēc viņam nepagāja sece ar tās problēmas, kas šajā laikā satrauca visas Eiropas arhitektu prātus. K. Pēkšēns lielu uzmanību veltīja ēku telpiskajai arhitektūrai un dzīvokļu higiēnai.

Konstantīnam Pēkšēnam raksturīga mākslinieciska daudzveidība. Jau 19. gs. deviņdesmito gadu beigās viņš vairākās dzīvojamās ēkās Kr. Barona ielā atsacījās no klasiskā dekora, cenšoties panākt izteiksmību galvenokārt ar pašu ēku apjomu un jumta veidojumiem. Rotājumiem izmantoja vienīgi abstraktas ģeometriskas līnijas, kā arī augu un dzīvnieku ornamentu plastiskus veidojumus starp logailēm un starpstāvu pārsegumu līmenī.

Mūsu novadnieka K. Pēkšēna ieguldījums lat-

viešu arhitektūrā ir milzīgs. Tikai Rīgā vien pēc viņa projektiem uzcelts ap 250 dzīvojamu ēku, kuru ārējā arhitektoniskā izteiksme ir ļoti atšķirīga. Visai savdabīgs ir nams Tallinas ielā 23, ko viņš projektējis sadarbībā ar E. Laubi (1901.g.). Ēkas fasādē gaišais apmetums kontrastē ar sarkanu ķieģeļu apšuvumu. Neparasti veidota ieeja, kas atgādina fantastiska dzīvnieka muti: fasādes centrā erklers balstās it kā uz zvēra ilķņiem un noslēdzas ar balkonu, kura metāla margu veidojumā izmantoti vijīgi augu motīvi.

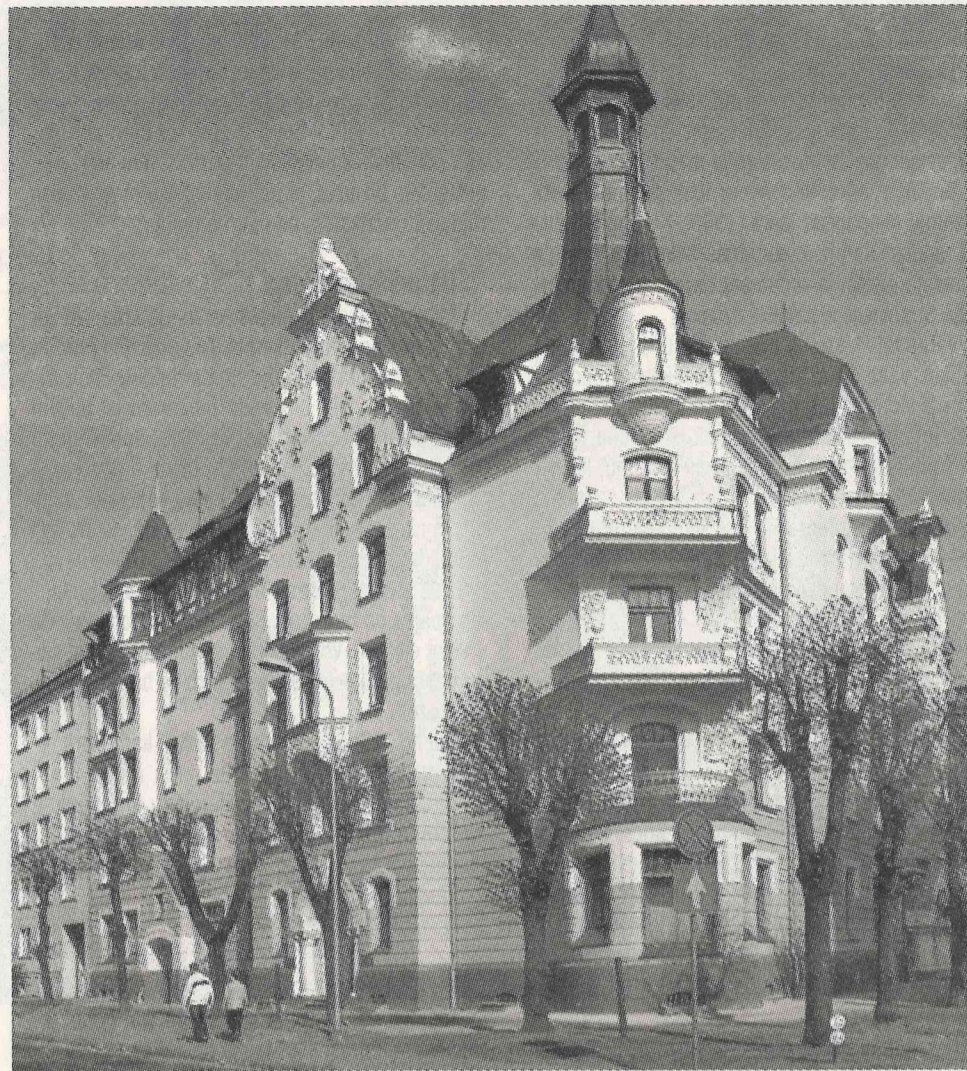
Izplatoties vertikālisma tendencēm, arī K. Pēkšēna projektētajos namos parādās pilastrī, kas stiepjas no pirmā stāva pārseguma līmeņa līdz dzegai.

Konstantīns Pēkšēns mirst 1928. gadā Līgo dienā Vācijā.

Viņa atstātais mantojums latviešu arhitektūrā ir ļoti plašs un daudzveidīgs. Bet, kā tas nereti mēdz būt, viņa vārds mazzalacietiem neko lielu neizsaka, jo viņš taču dzīvoja tik sen. Taču jau senatnē teica: bez pagātnes nav nākotnes. Konstantīna Pēkšēna vārds būtu atgriezams mūsu novada kultūras aprītē.

Aprīlī apmeklētājiem durvis vērs Rīgas Jūgendstila muzejs Alberta ielā 12 — izcilā arhitekta un daudzu jūgendstila ēku autora Konstantīna Pēkšēna dzīvoklī, un tā iekārtojums radīs priekšstatu par rīdnieku mājokli pagājušā gadsimta sākumā. Interjeru veidos autentiska jūgendstila mēbeļu kolekcija, papildināta ar raksturīgiem dizaina priekšmetiem, lai pagrieztu laiku 100 gadus tālā pagātnē.

ATIS SLOKA

Ēka Rīgā, Alberta ielā 12, ir izcilis jūgendstila arhitektūras paraugs, kam raksturīgas nacionālā romantisma iezīmes. Tā celta pēc arhitektu Konstantīna Pēkšēna un Eižena Laubes projekta 1903. gadā.

TAUTAS KALPI

ANDRIS LAUZNIS, SIA «X CENTRS» valdes loceklis, Mazsalacas domes deputāts.

— Kā ir bijis strādāt šajā sasaukumā?

— Man ir grūti nodarīt, jo man šis ir jau otrais sasaukums un kopā astoņi gadi kā Mazsalacas domes deputātam. Bet vispār laikam jau ir grūtāk. Patiesībā ir tā — pirmajā sasaukumā metos iekšā ar *baigo* enerģiju un taisnības cīnītāja sparu, bet tad, kad tu sa-

proti, ka viss jau atduras pret iespējām, ka naudiņas ir tik, cik ir, un ka tu vari lēkt vai no bīksēm ārā, bet vairāk nebūs, tad entuziasms tā kā drusku noplok. Budžets gandrīz vienmēr ir bijis tikai izdzīvošanai, un attīstībai parasti pāri palicis ļoti maz.

— Kā tu vērtē deputātu kolektīvu? Cik viegli vai grūti ir bijis sastrādāties un virzīt savas idejas, domas?

— Ja jāsaka godīgi, savas domas no deputātiem parasti izsaka apmēram puse. Pārējiem, šķiet, tas ir tikai tā — atnāku, pasēžu. Tomēr jāsa-ka arī, ka šajā ziņā pēdējais sasaukums ir progresējis krietni vairāk nekā iepriekšējais. Konkrēti savu viedokli, ja tas ir atšķirīgs no pārējiem, cenšos vienmēr pateikt.

Kas ir mūsu uzdevums — nepieļaut kaut kādas galīgās mulķības, paceļot roku un balsojot.

— Kas tevi motivēja darboties pašvaldībā?

— Lai izdzīvotu Mazsalacā, ir diezgan daudz jāstrādā dažādos darbos, un ar sabiedriskajiem

pienākumiem to lietu ir diezgan grūti apvienot. Bet, kamēr es neredzēju cilvēkus, kas varētu manā vietā ko stipri vairāk izdarīt, es turpināju visā tajā politikā piedalīties.

— Tavs personīgais ieguldījums Mazsalacas izaugsmē šo gadu laikā?

— Ja es nebūtu bijis iepriekšējā sasaukumā, tad ēka, kurā tagad ir mūzikas skola, būtu aizgājusi domei gar degunu, tāpat arī pilsētas sabiedriskā pirts. Kad iepriekšējā grāmatvede Mirdza gāja prom no darba, viņa man iedeva dokumentu *čaptīti*, kuru izpētot, atklājās, ka pirts un tagadējā mūzikas skolas ēka pieder nevis privātpersonām, bet gan domei, tikai šīs ēkas — tieši vai ne tieši — nebija uzņemtas domes bilancē un telpu nomas līgums bija pazudis. Par šīm divām ēkām

man ir īpašs prieks — par to, ka pirts neaizgāja «pa pieskari», un to, ka devām zaļo gaismu mūzikas skolas izveidei. Vēl arī priecē lēmums par kultūras centra skatuves daļas galīgu pabeigšanu, kas gan ir visas kultūras komitejas nopelns.

— Neveiksmes un nepadarītais?

— Diezgan skeptiski skatos uz ūdenssaimniecības aizņemtajiem miljoniem. Laikā, kad naudas nav un ir nabadzība, tomēr ir jārēķinās ar milzīgām summām, kas jāatdod par šo projektu. Pirmkārt jau projekts tika noslēgts tad, kad cenas par šo pakalpojumu bija uzpūstas, tās firmas, kas uzvarēja, tagad vairākus gadus varēs peldēt kā nieres taukos. Tai pašā laikā, kad pilsētas budžets paliek vēl mazāks, izbūves līgumi ir noslēgti tādi, ka tu neko nevari tur mainīt. Laužot līgumu, ir jāmaksā tādas soda naudas, ka labāk tomēr ir paklausīgi maksāt un projektu pabeigt. Tā man tāda sāpe — kad bija jānabalso par kredīta ņemšanu šim projektam, nekas cits jau neatlika. Bet, redzot tās summas, kas jāmaksā, un summas, kas aiziet

— Neveiksmes un nepadarītais?

— Diezgan skeptiski skatos uz ūdenssaimniecības aizņemtajiem miljoniem. Laikā, kad naudas nav un ir nabadzība, tomēr ir jārēķinās ar milzīgām summām, kas jāatdod par šo projektu. Pirmkārt jau projekts tika noslēgts tad, kad cenas par šo pakalpojumu bija uzpūstas, tās firmas, kas uzvarēja, tagad vairākus gadus varēs peldēt kā nieres taukos. Tai pašā laikā, kad pilsētas budžets paliek vēl mazāks, izbūves līgumi ir noslēgti tādi, ka tu neko nevari tur mainīt. Laužot līgumu, ir jāmaksā tādas soda naudas, ka labāk tomēr ir paklausīgi maksāt un projektu pabeigt. Tā man tāda sāpe — kad bija jānabalso par kredīta ņemšanu šim projektam, nekas cits jau neatlika. Bet, redzot tās summas, kas jāmaksā, un summas, kas aiziet

procentu nomaksai, turklāt vēl ilgumu, cik ilgi tā tas turpināsies... Personīgi man bija ļoti grūti to roku pacelt.

Protams, ņemot vērā kopsommu un to, cik no Eiropas dabū atpakaļ — tā jau ir tikai maza daļiņa, bet priekš mums arī tā mazā daļiņa ir liela un smaga.

— Priekšvēlēšanu programmā solījāt, ka pilsētai tiks uzcelta sabiedriskā tualete...

— Publiskās tualetes celtniecību novirzījām uz jau esošu mazmājiņu, kas pieder SIA «Vidovska serviss», vienojoties, ka lētāk un izdevīgāk ir maksāt zināmu summu mēnesī šim uzņēmējam par tualetes apkopšanu un uzturēšanu kārtībā, nekā būvēt ko pavisam no jauna, plus algot apkopēju un vēl laika gaitā labot pašu tualeti, jo to nepašaubāmi kāds kādā brīdī noteikti izdomātu pademolēt. Tomēr, vai tualete joprojām ir pieejama ikvienam un līgumi ir pārslēgti — godīgi sakot, nezinu.

— Ja būtu iespēja — ko būtu darījis savādāk?

— (*ilga pauze*) To lietu un lēmumu ir bijis tik daudz, ka nevar jau visu atcerēties. Tādos lielos vilcienos — ka būtu kaut kas galīgi *ripā* salaists, nevaru iedomāties. Ja kas ir bijis, tad tikai nianšes.

— Vai esi gatavs kandidēt arī nākamajās pašvaldību vēlēšanās?

— Par 99 procentiem — jā.

— Kādas ir domas par novadu apvienošanās reformu?

— Pirmkārt, uzskatu, ka tā ir uzspiesta no augšas. Otrkārt — *šausmīgi* lielas dusmas ir par tām daudzajām pārplānošanām un mapišu pārrakstīšanām, un izšķiesto naudu. Pozitīvā lieta ir tā, ka apvienos Mazsalacu ar Skaņkalni — uzskatu, ka to jau varēja sen izdarīt. Sistēma, ka bibliotēka vienā pusē upei un bibliotēka otrā pusē upei, kā arī pāris kilometru atstatums starp pilsētas domi un pagasta padomi — kam tas viss ir vajadzīgs? Turklāt Skaņkalne tāpat dzīvo uz Mazsalacas infrastruktūras rēķina. Kas attiecas uz Ramatu un Sēļiem — nezinu, vai pagastu apvienošana ir tas labākais variants. Vieglāk, iespējams, būtu viņiem pastāvēt pašiem par sevi. Kopumā apvienošanai lielu jēgu un ekonomiju nesaskatu.

— Ko jūs gribētu sasniegt nākamā sasaukuma laikā?

— Gribētu, lai cilvēki atgriežas. Nav jēgas ne tam sasaukumam, ne pašvaldībai, ja tā strādā kā apbedīšanas birojs te uz vietas. Ja jaunie atpakaļ nenāks un nepaliks... tik katastrofāli, kā cilvēki mūk tagad prom... Bet tu vari rauties kaut pušu, tā tomēr ir visas valsts problēma. Domāju, ka viena daļa arī atgriezīsies — krīzes dēļ, bet tas nav labākais iemesls, kāpēc atgriezies. Protams, var jau sarakstīt utopisko perspektīvu, ka attīstīs tūrismu utt., bet, ja nolaižas uz zemes — tūrisms ir sezonāla rakstura, un uz Mazsalacu tūristi nekad nebrauks pietiekamā daudzumā. Mēs vienkārši esam par tālu no centra — Valmieras, Rīgas, lai varētu ar to pelnīt.

— Kādā virzienā Mazsalacā vajadzētu virzīties tautsaimniecībā?

— Būtu grēks neizmantot vidi, kas mums ir. Vasarā — protams, tūrisms un sporta aktivitātes, bet pamatnozare, ko vajadzētu attīstīt, ir lauksaimniecība. Ja ražošana, tad tikai no izejmateriāliem, kas ir tepat uz vietas, tā pati kokrūpniecība. Tas, kā strādā zivju cehs, kad jāved izejvielas klāt, tas nav sevišķi nopietni. Konservu rūpnīcas pie jūras pat nevar izdzīvot, un viņi grib to izdarīt te!

OJĀRS BEKĒRIS, Mazsalacas mērs:

— Andris ir tas labais gariņš, kas domē ieviesa IT sistēmu — viņš vienmēr palīdz IT jautājumos arī citās iestādēs, bieži vien pat bez atalgojuma.

Viņš domē ir kultūras, izglītības un sporta komitejā, pats kā komersants arī bieži vien apskāpo pasākumus, tāpēc lielāko daļu no kultūras pasākumiem pilsētā redz un par tiem objektīvi var spriest. Izglītības lietās Andris iesaistās mazāk, uzticot šos jautājumus Zaigai Ivanai, kas arī ir tīri loģiski, jo viņa ir skolotāja. Andris ir arī iepirkumu komisijas priekšsēdētājs iepirkumiem celtniecības jautājumos.

Viņam bieži vien atliek ļoti maz laika tieši deputāta darbam. Par jautājumiem, kuros viņš jūtas kompetents, iestājas, aktīvi diskutē, bet lietās, par kurām neko nezina, arī neko nesaka — varbūt tas nemaz arī nav slikti.

